

Mateusz Potoczny

„Lex orandi – lex credendi” w
modlitwach nad darami Adwentu w
Mszale Pawła VI. Studium
hermeneutyczno-liturgiczne, Andrzej
Żądło, Katowice 2013 : [recenzja]

Liturgia Sacra. Liturgia - Musica - Ars 20/1(43), 239-240

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STEFAN KOPEREK CR, *Rekolekcje ze świętym Janem Chryzostosem. Rozważania na kanwie Boskiej Liturgii*, Kraków: Alleluja 2013, 386 s., ISBN 978-83-60967-55-3.

Niniejsza publikacja ma swoje początki w rekolekcjach, jakie autor, ceniony liturgista oraz miłośnik liturgii bizantyjskiej w jej wersji bułgarskiej, przygotował dla grupy kapłanów obrządku wschodniego. Nauki do duchownych zostały następnie uzupełnione i wzbogacone o kolejne, przeznaczone dla ogółu wiernych i mające na celu ukazanie różnych aspektów (historycznego, teologicznego i ascetyczno-duchowego) Boskiej Liturgii św. Jana Chryzostoma, która jest najpowszechniej celebrowaną Anaforą we wszystkich Kościołach tradycji bizantyjskiej. Zasadnicza treść podzielona została na trzydzieści pięć rozdziałów, które tematycznie autor we *Wprowadzeniu* grupuje w następujący sposób: skrótna geneza i rozwój wybranych zagadnień Boskiej Liturgii, przesłanie teologiczne i wpływ na praktykę życia chrześcijańskiego.

RYSZARD KUREK, *Leksykon świętych i sławnych diakonów*, Kraków: WAM 2013, 324 s., ISBN 978-83-7767-827-5.

Niniejsza publikacja prezentuje bardzo ciekawe zestawienie sylwetek świętych i sławnych diakonów Kościołów Wschodu i Zachodu. Opierając się na *Martyrologium Romanum* oraz na wielu leksykonach, słownikach i encyklopediach, zebrał 285 postaci, opatrując każdą z nich notką biograficzną i odnoszącą się do niego bibliografią. Zestawienie obejmuje zarówno diakonów powszechnie znanych, takich jak Szczepan, Wawrzyniec czy Efreem Syryjczyk, jak i zupełnie zapomnianych. W zamieszczonym na końcu dzieła spisie przy imieniu każdego z diakonów umieszczony został dzień ich liturgicznego wspomnienia.

SZYMON STUŁKOWSKI (red.), „Przyjdź Światłości sumień!” *Materiały duszpasterskie na tydzień przed Zesłaniem Ducha Świętego*, Poznań: Święty Wojciech 2014, 104 s., ISBN 978-83-7516-620-0.

Publikacja stanowi pomoc duszpasterską do celebracji wigilii i uroczystości Zesłania Ducha Świętego. Zawiera szczegółowo opracowane scenariusze celebracji, myśli homiletyczne, liturgię wigilii Pięćdziesiątnicy, zbiór modlitw oraz kilka pieśni do Ducha Świętego.

ANDRZEJ ŻĄDŁO, „*Lex orandi – lex credendi*” w modlitwach nad darami Adwentu w *Mszale Pawła VI. Studium hermeneutyczno-liturgiczne* (Kościoł w Trzecim Tysiącleciu 11), Katowice: Księgarnia św. Jacka 2013, 266 s., ISBN 978-83-7030-898-8.

Rozprawa stanowi w pewien sposób kontynuację wcześniejszego dzieła autora — *Eklezjologiczny wymiar kolekt Adwentu w Mszałe rzymskim Pawła VI. Studium lingwistyczno-teologiczne* (Kraków 2002). Jej celem jest dostrzeżenie i wyeksponowanie styku wiary (*lex orandi*) z liturgią Adwentu (*lex credendi*) głównie w jego wektorze odśrodkowym (choć zamierzony cel zakłada też pośrednio wektor dośrodkowy owego styku). Chodzi więc o odkrycie i wydobycie z tekstów liturgicznych

treści, które stanowią podmiot depozytu wiary, znajdują odbicie w tekstach badanych modlitw oraz dla uczestników liturgii stanowią duchowy pokarm. Złączone w jedną maksymę tytułowe *lex orandi – lex credendi*, jak zauważa Żądło, wskazują na związek liturgii z prawdami wiary i teologią oraz stają się regułą metodologiczną.

W pierwszym, historycznym, rozdziale skupiono się na genezie i wymowie adagium *lex orandi – lex credendi*. Rozdział drugi stanowi historyczno-krytyczną analizę adwentowych modlitw nad darami. Z kolei rozdział trzeci, ostatni, prezentuje teologiczne treści zawarte w omawianych modlitwach, które koncentrują się wokół trynitologii, soteriologii, eschatologii i eklezjologii.

Ks. Mateusz Potoczny

MUZYKA KOŚCIELNA

JAN MIKOŁAJ GŁADYSZ, *Życie muzyczno-liturgiczne w Sanktuarium Matki Bożej Tuchowskiej w latach 1893–1966*, Tuchów: Mała Poligrafia Redemptorystów w Tuchowie, 344 s., ISBN 978-83-7631-424-2.

W ostatnim okresie powstało wiele wartościowych prac z zakresu rozwoju religijnej kultury muzycznej różnych ośrodków, miast, czy poszczególnych kościołów (np. katedralnych czy kolegiackich). Nadal jednak odczuwamy niedosyt syntetycznych opracowań życia liturgiczno-muzycznego w stosunkowo licznych na terenie Polski sanktuariach, nie tylko zresztą maryjnych (pozytywne wyjątki stanowią m.in. sanktuaria: jasnogórskie i piekarskie). Dlatego też należy wyrazić radość z podjęcia przez J.M. Gładysza tematu, który stanowi kolejne wypełnienie wskazanej wyżej luki, a ponadto niewątpliwie znaczące ubogacenie ciągle zbyt skromnego dorobku w odniesieniu do przemian muzyki liturgicznej w Polsce w okresie przedsoborowym. Warto także dodać, że recenzowana praca stanowi drukowaną i poprawioną wersję rozprawy doktorskiej, obronionej w 2009 r. w Instytucie Muzykologii KUL, i w tym kontekście wpisuje się również w nurt badań historycznych od szeregu lat prowadzonych na lubelskiej muzykologii, których jednym z głównych inicjatorów był ks. prof. dr hab. Karol Mrowiec, a którego J. Gładysz jest wychowankiem (podobnie zresztą jak promotor pracy — ks. prof. dr hab. Antoni Reginek).

Temat prezentowanej pozycji, sformułowany precyzyjnie, wskazuje zarówno na główny przedmiot badań, jak i przyjęte ramy chronologiczne. Generalnie J.M. Gładysz podjął się ambitnego i — jak wyżej wskazałem — potrzebnego zadania, polegającego na przedstawieniu obrazu religijnej kultury muzycznej w sanktuarium Matki Bożej Tuchowskiej na podstawie analizy życia liturgiczno-muzycznego w latach 1893–1966. Jak czytamy we *Wstępie*, celem recenzowanej pracy jest prezentacja „całokształtu dokonań w dziedzinie muzyki religijnej i liturgicznej w tuchowskim ośrodku”, „w kontekście duszpasterskiej i misyjnej działalności redemptorystów” (s. 12). Biorąc pod uwagę szerokie ujęcie omawianej problematyki, obejmujące również „wszechstronne oddziaływanie sanktuarium na mieszkańców Tuchowa